

ZEMPLÉN.

Társadalmi és szépirodalmi hetilap.

(Megjelenik minden vasárnapon.)

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 frt.
Félévre 3 „
Negyedévre 1 frt 50 kr.

Bérmentellen levelek csak ismert kezektől fogadhatók el.

Készletét nem adtatnak vissza.

Egyes szám ára 20 kr.

A nyilvántartásban minden garmond sor díjja 20 kr.

HIRDETÉSI DÍJ:

Minden egyes szó után
100 szóig 2 kr.
Azonfelül 1 kr.

Kiemelt, díszbetűs és körzettel ellátott hirdetésekért természetesen minden centimeter után 3 kr. számítatik.

Állandó hirdetéseknek kedvezmény nyújtatik.
Hirdetést a „Zemplén” nyomdájába küldendők.

Az igazság szava.

Vonatkozással a „Zemplén” 7-ik számában megjelent „Versenyt a biztosítások terén” című cikkre.

A mai időkben alig található oly egyén, ki vagyonát a véletlen szerencsétlenségtől megóvni, — illetve ezen szerencsétlenséget legalább hatásában enyhíteni s megelőzni ne tartaná eszélyes dolognak, — szóval ki a tüz- és jég-biztosítások előnyeit s jótékony hatását ne méltányolná.

Hogy daczára ennek sokan vannak, kik vagyonukat az eshetőleges veszélytől a biztosítások által megóvni nem igen iparkodnak, szóval, kik nem biztosítanak, több oka van; ezek között a legelső ok: hogy honunkban igen kevés a számítással élő gazda, — továbbá, hogy a legutóbbi évek sanyaruságai s nehéz viszonyai gazdáinkat immár oly helyzetbe juttatták, — miszerint még a legszükségesebb kiadásait is ez idők szerint alig győzik meg, sőt mondhatni reményvesztve, inkább közönnyel néznek a bizonytalan jövődőség elé, minthogy évi kiadásait egy, habár kisebb, de állandó évi biztosítási összeggel növeljék.

De volt is ezen közönyösségnek indító oka, — mert elvitázhatlan tény volt az, hogy a hazai biztosító-intézetek a legújabb időkig oly magas díjakat számítottak, — miszerint ha a számítással élő gazda mindent biztosítani óhajtott s a biztosítási díjakat jövedelmei és kiadásaival egybetette, — ézeket meg nem bírható tehernek tekintette s inkább lemondott a biztosításról.

Ezen körülmények bírták reá az „Első magyar általános biztosító társulat”, — mely tagadhatlanul, hazánkban a biztosítások terén a legnagyobb méltánylást és elismerést érdemlő reformokat hozott be, — hogy eddigi díjtételeit, hazafias indokokból is lejjebb szállítsa s a biztosító közönséget tetemes engedményekben s előnyökben részesítse, így például a 6 évre szóló biztosításoknál az ingyenes év engedélyezésében s a tetemes százaléku díjleengedésekben.

A zemplénmegyei gazd. egyesület látva az országos kedvezőtlen gazdasági helyzetet, — megyénk gazdaközönségének érdekében is örömmel ragadta meg az alkalmat, — hogy az említett „Első magyar általános biztosító társulat”-nak említett engedményeit s díjleszállításait felhasználja.

Evégből az említett egyesület a társulati igazgatósággal szerződésre lépett, — a mely szerződés az egyesület tagjait ugy a 6 évre szóló biztosításoknál az első év ingyenességével, — de különben is a rendesnél tetemesebb díjleengedésben előnyösíti.

Oly előnyökben részesülnek tehát az egyesület tagjai a mondott szerződés által, melyeket semmiféle más biztosító intézetnél nem nyernének s melyek másrészt még azon gazdákat is, — kik még ez idő szerint az egyesületnek nem tagjai, — képesíteni, illetve bizonyára reá fogják bízni arra, hogy ezen előnyöket felhasználandó az egyesület tagjai közé magukat felvétsék, annyiaval inkább, mert míg egyrészt a díjleengedések által az évi 5 frt tagsági-díjt is kinyerik, — de másrészt nem egy pár forint megtakarítást is tehetnek, — sőt ezenfelül a tagsági jogokat és előnyöket is élvezni fogják.

Kiváló fontossággal bírnak tehát az említett biztosítási előnyök, — melyeknek részletes kimutatását a megyei gazdasági egyesületnél az egyesület biztosító tagjai bármikor megtekinthetik, — a midőn a mult év sok helyütt még a bevetett magot sem adta meg s még annyit sem nyújtott, miből megélhetnénk, — hanem jobbára arra kényszerítette földművelő gazdáinkat, hogy a kölcsön keserű kenyérébe harapjanak. Ezen gazdákra nézve igen ajánlatos, hogy egy véletlen szerencsétlenség által okozható újabb teher szaporodás ellen óva legyenek, — a mit most, minden kiadás nélkül az „Első magyar általános biztosító társulat”-nál biztosítandó épületeikre nézve elérhetnek.

Sajnálattal olvasom a „Zemplén” 7-ik számában azon a megyei biztosító közönséget tévutra vezetni célzó reclámot, — mely a „magyar-francia biztosító társulat” érdekében tétett közzé s mely az „Első magyar általános biztosító társulat” ellen kikelve, ennek ügykezelését gyanúsításokkal iparkodik befeketíteni, — engedményeire pedig kimondja, miszerint ezeknek más czélja nincs, mint, hogy a biztosító közönség szeméibe por hintessék.

Mindezzel azonban az illető cikk meggyőződés szerint egyebet nem ért el, mint a Danaidák hordójába vizet tölni segített s csak azt mutatta ki, hogy az első magyar általános biztosító társulat népszerűsége nincs inyére — s hogy öndicséretével magát ajángatni akarja, — de mindezzel leginkább azt mutatta ki, hogy nem ösmeri a megtámadott biztosító intézet viszonyait s azon erős bazist, melyen nyugszik.

Ezen erős alap: a k ö z b i z a l o m s a nagy közönség azon tapasztalata, miszerint ezen megtámadott társulat, — melyet a legutóbbi válság legkevésbé sem rendített meg, teljesen megbízhatónak bizonyult; s már csak ez okból is szédelő nem lehet.

Az „Első magyar általános biztosító társulat” mult 1879 évi mérlege és értesítése kimutatta, hogy 3 millió frt befizetett alaptőkéje van, tartalék alapja pedig egy millió frtra emelkedett, — hol kell itt ennél nagyobb czáfolat az állítólagos szédelés ellen? Bátran kimondható, hogy ily biztosíték kimutatására h a c s a k p a p i r o s o n n e m — verseny társainak egyike sem képes. Ad exemplum szolgáljon ezen intézet realitása mellett az, hogy 1000 frt névértékű de tényleg 300 frtal befizetett részvényei most, a börzei árfolyamok szerint 3300 frton állanak, — de ily ár mellett sem kaphatók. Ily erős intézet veszteség nélkül is tehet engedményeket!

Igaz, hogy megyénkben több idegen biztosító-társaság is működik, azonban bár a külföldi tőke versenye a közforgalomra csak üdvös lehet, — de ott, hol teljes jöhitelü vállalattal bírnak, — melytől a biztosított felek el nem tagadhatják annak elismerését, hogy gyorsan és teljesen kárpótól; hogy továbbá a nyomában keletkezett verseny-társaságok mellett is azon alapot, melyre üzletét fektette, el nem hagyta s mely intézet százazreket adott közhasznú célokra; h a z a f i a s i n d o k o k b ó l i s e n n e k a d j u k a z e l ö n y t a t ö l ü n k t á v o l a b b á l l ó n e m h a z a i v á l l a l a t o k f ö l ö t t, — melyeknek szilárdsága és megbízhatósága eddigelé a tűzpróbát még nem állotta ki.

A midőn tehát a megyei gazda és biztosító közönség érdekében, az „Első magyar általános biztosító társaság” és a megyei gazdasági egyesület közt létre jött szerződés által biztosított tüz- és jég-biztosítási előnyöket s tetemes díjleengedéseket köztudomásra hozni szerencsém van, nem hagy el a remény, hogy a biztosítási óhajtó gazdaközönség ezen előnyöket saját érdekében is méltányolni, s a megyei gazdasági egyesületbe leendő belépés által felhasználni fogja.

S.-a.-Ujhely, 1880. márczius 1.

Fekete László,

ügyvéd,
s gazdasági egyll. h. titkár.

A métely.

Irta Kocourek Ferencz.

Folytatás.

Az átváltozásnak ily bonyolodott voltából ki-világlik, hogy rendkívül sok példány pusztul el, míg egy oly viszonyok közé jut, melyek kifejlődésének kedveznek, mit a természet a métely javára, de a gazdák kárára azzal kárpótól, hogy egy olyan cercariából igen nagy számú porontyok képződnek.

A mondottak után majdnem teljes biztossággal állíthatjuk, hogy a mocsárok, tavak vizeinek s az ily lápos helyeken és legelőkön élő rovaroknak és csigáknak szorgos vizsgálata ki fogja deríteni, miszerint a növényevő állatok a bennök előforduló mételyféltre az említett helyek vizeinek és tavi szénának élvezete által, mely alkalommal nagy

számu ily apró rovar és csigát fálnak fel, tesznek szert.

A mételynek két fajtát különböztetjük meg, mely megkülönböztetés, mint később látni fogjuk, igen nagy gyakorlati fontossággal bír.

E két faj a következő:

1. Máj m é t e l y (distoma hepaticum). Ennek fiatalabb példányai 9 millimeter hosszúak, szélességek 3 1/2, — a teljesen kifejtett példányok hossza 17—30, szélessége 13 mm. Lakhelye: a ló- és számar epevezetékei; a szarvasmarha, juh, kecske és disznó epevezetékei és epehólyagja.

2. G e r e l y a l a k u m é t e l y (distoma lanicolatum). Hossza 4 1/2 9 mm. — szélessége 1—2 1/2 mm. Lakhelye: a szarvasmarha, juh, kecske és disznó epehólyagja és epevezetékei.

A mételyfélték életét s átváltozását azért ecseltem oly bőven, hogy abból kiindulva, a métely-járvány eredetét, a mennyiben a mindennapi tapasztalással összhangban van, megmagyarázhatni megkísértem.

A tudomány a mételyt okozó káros hatányoknak a következőket tartja: nedvességet, nedves, mocsaras, tőzeges és lápos vízzel elárasztva volt, iszapos, vad vizes legelőket. — a nevezett helyekről aratott szénát, itálnak használt álló mocsár vizeket — tehát mind olyanokat, melyek a féreg említett átváltozási alakjai s gazdáik fejlődésének és szaporításának igen kedveznek.

A métely ép oly kevéssé támad önmagától ugynevezett ön vagy ösnevezés által, mint bármely más féreg s minden kétségen kívül bevándorlás által jut a juhokba s egyéb házi hasznos állatainkba, mint például a galandócz.

A tudománynak ezen általánosan elismert s kétségbe nem is vonható alaptanát kell fentartanunk, ha a fonalat nem akarjuk elveszteni s fenn kell tartanunk akkor is, ha mindennapi tapasztalataink közben oly határhoz jutunk, hol e pillanatban a dolgot megmagyarázni még nem vagyunk képesek. Ily pillanat a megszakadt lánczánk csak egy szeme, mely a mester vagy a véletlen által felfedezve s helyére illesztve a biztos egészet tárja elélnk.

Igy például századokon keresztül önálló állatnak tartották a juhok agyában élő s kergeségüket okozó hólyagfértget, míg végre századunk másik felének tanulmányai, az ezen hólyagfértgettel telt etetési kísérletek kiderítették, hogy ez csak egy átváltozási szaka, hernyója a kutyák belében élő galandócznak.

Az említett gazdasági levelek írója maga is beismeri, hogy a fent mondott káros hatányok okozói a mételykórnak s megjegyzi (nem akarom fürkészni, joggal-e vagy nem?) hogy azt minden kezdő gazda tudja s hogy ő ennek alapján távol is tartja juhait a többször említett veszélyes helyektől. Eddig tehát a tudomány teljes összhangban van a gyakorlati tapasztalattal. „De hát — azt mondja a cikk írója — olyan juhászokban, melyek juhait ilyen legelőkön soha, hanem csak tiszta mesterséges másodéves lóher, fekete ugar, vagy magas hegyi természetes legelőkön őriztetnek, hogyan, miképen szedik fel a juhok a mételypetéket? Téli pedig tiszta, minden iszaptól ment mesterséges takarmányon, minők lóherre, komócsni, mohar, bükköny, stb. tápláltnak; tehát szó sem lehet arról, hogy e veszedelmes petéket a téli szülességgel szednék magukba? Pedig az elmúlt 1878. és 1879. években, még ilyen juhászokba is befészkelte magát ez a halált hozó féreg az állatokba.”

Ezen tény halomra döntene az eddigi tudományos tapasztalatokat, mert a mondott körülmények közt a mételykór kifejlődése csakugyan lehetetlen-ségnek látszik.

De világítsuk meg egy kissé ezen körülményeket, ugy mint azok nagyobb gazdaságokban előfordulnak. Vessünk egy pillantást földjeinek fekvésére, vízszinti viszonyaira, tekintsük meg a magas hegyi legelőket s alig lesz szükségünk a mételykór eredetének megmagyarázására az ön- vagy ösnevezéshez folyamodnunk.

Teljesen meg vagyok győződve, hogy a gazda (akár tulajdonos, akár gazdatiszt) ismervén némely legelők veszélyességét, a legszigorubbant tiltja el juhait azoktól, csakhogy a tilalom keresztülvitelét ellenőrizni igen nehéz.

Nedves, áradásos években, ha a vizek lefolytak, elpárologtak, az ilyen helyek buja füvel nőnek be; — a juhász már régebben lelegeltette a vizek által azelőtt különben is szűkre szorított legelőt; panaszodik is koronként urának a legelő hiánya felől, rámutatván juhainak rossz tápláltságára s annak rossz következményeire, a bekövetkező teelés alatt s talán még annyi bátorságot is vesz magának urát arra figyelmeztetni, hogy a veszélyesekül ismert helyek már szárazak s az ő nézete és véleménye szerint többé már nem veszélyesek. A gazda szigorú tilalmát újból ismétli s tilalmának áthágása esetén elbocsáthatással is fenyegeti juhászát. Szomorúan távozik a juhász a sovány letarolt legelőre. De a juhász élete, mint cikkiró mondja, összeforrott a juhok életével — s nem rossz akaratból, csak hogy kedveltjeinek kedvezzen, hacsak rövid időre is, reabocsátja nyáját a bujább, nézete szerint már ártalmatlan helyekre s itt már csak attól függ, több vagy kevesebb pondrora tesznek-e juhái ilyenkor szert, hogy később kisebb vagy nagyobb fokban betegüljenek meg.

A veszélyes helyek ily titkos lelegtetése annál könnyebb, mentül közelebb fekszenek ezek a rendes legelőhöz.

De az ugarakat s mesterséges legelőket sem tarthatjuk oly anynyira tisztáknak, mint sokan képzelik.

Nedves évben s különösen, ha keves záporok előfordultak, a mit a víz csak magával vihet, azt lehordja a mélyebben fekvő teknőalakú földekre s azt legnagyobb részben ott le is rakja; így kerül számtalan mélyekről olyanokra, hol különben nem is gyanítanók, mi annál inkább történik, ha a vidék juhái egy évvel előbb mételetben már szenvedtek.

Tudva levő, hogy számtalan mételet egészben is, de még inkább petéik a juhokból belükön át a legelőre jutnak s ott elszórva hevernek, míg záporok által lapályosabb helyekre sodortatnak, hol miután ott a víz már lassabban foly, lerakodnak, fejlődni és átváltozni kezdenek.

Ha azután melegebb napok beállanak, mint tavaly augusztus és szeptember hónapokban, az ilyen nedves helyek lassanként kiszáradnak; az ott lerakott peték ott részint megkezdik, részint be is fejezik átváltozásukat. Időközben a szárazabb helyek lelegeltettek, — a barázdákban és mélyedésekben kiszáradásuk alatt buja fű nőtt, mely a nyáját vonza s megtörténhetik s meg vagyok róla győződve, hogy meg is történik, hogy a juhok ily körülmények között mesterséges takarmánnyal bevetett földeken is szert tehetnek a mételetre.

Még hegyes vidékek sem mindig vérszentesek. Hogy az ugynevezett vadvizek a bennök s környékükön fészkelő cercariák által egész nyájukat megfertőzhetnek, az általános ismert dolog. Az ily vadvizek lefolyása azután összegyűl lejjebb valamely teknőben s a mételet valóságos forrásává válik, melyből a hegyi legelőn megszemjázott juhok nagy mohósággal szedik magokba a halál csiráját.

Azt mondja tovább a cikkiró: „Hosszu tapasztalás után azt észleltük, mikép a juh, — kivált a nemesebb fajhoz tartozó — e száraz meleg égélj hegyes, száraz, inkább kopár, mint növénydus legelő állatja, amint különben is gyöngye, kényes természetével ellentétben levő viszonyok közé jut: silylik, elcsenevészül és végtére idő nap előtt elpusztul; — ha soha lapos ingoványos vizes legelőre nem hajtánák is, csak az istállóban nedves, harmatos, zöld takarmánnyal tápláltassék; mulhatlanul meg fog mételetesedni s annak következtében vére elvönnyösödvén, elpusztulni.”

Igenis elpusztul, csak hogy ha a harmatos takarmánnyal mételet is nem evett, nem mételetkórban, de sápkórban, vagy ugynevezett vízben, mely betegség annyira hasonlít a mételetkórhoz, úgy az élő, mint levágtott vagy dögölt juhokon, hogy egymással igen könnyen felcserélhető.

S bár mind a két kór hasonló okokból s hasonló viszonyok közt ered, jóslati tekintetben vagyis kimenetelőkre nézve mégis nagyon különböznek egymástól. Megkülönböztetésükre alább vizsgáljuk fogok térti.

En sem helyeslem sok gazdának ama hibás intézkedését, hogy nyáron, midőn a lépfene, vagy mint mondják a vér uralg, juhait jókor reggel, míg a harmat fel nem szárad, legelőre hajtják azon czélból, hogy sűrű vértüket higítsák, — de egészen más szempontból, mint a nevezett cikkiró írja.

Hideg harmattal fedett legelők könnyen meghűlést okoznak, annak minden következményeivel, kivált ha éhgyomorral megy ki a nyáj; — mi különösen akkor veszélyes, ha a lépfene uralg, amennyiben az ilyféle hideg harmat okozta megbetegedés ép úgy, mint minden más betegség is az állat testét elgyengítvén, fogékonyabbá teszi a lépfenére, illetőleg kevésbé képessé a lépfenének ellentállani. Ha a legelőn oly növények előfordulnak, melyek telfuvódást okoznak, úgy a harmat ezt még elősegíti. Még károsabb az ingoványos legelők harmatja, mert ez még rothadó anyagok alkotórészeit is tartalmazza; de a vérnek megtrikulása következtében soha sem fog mételet megtrikulása következtében soha sem fog mételet pondrója nem jutott a juhokba. Ép oly kevésbé képes a rozsdá, ragya, mézharmat stb. mételet előidézni. Ezen káros anya-

gokkal belepett füvek élvezete okozhat minden lehető és képzelhető bajt, csak élő állatot a juhokban soha létrehozni nem lesz képes.

E napokban beszéltem egy Székesfehérvár környékéről való igen értelmes gazdával, kitől értesültem, hogy az ottani nagy és nemes juhászok tudóbeli szőrféregben, mely szintén a nedves legelők szülőltje, szenvednek ugyan, de a mételet ott nem mutatkozik. Bizonyosan nincsenek is ott áradások, úgy napirenden, mint minálunk s ha vannak is ingoványos helyek, de több legelő is, mely az ingoványt kerülhetővé teszi. De már Pokrok vidékéről Tótországban a juhok és szarvasmarhák mételetyokozta nagy pusztulásáról olvasunk, mert az ottani Horavölgy talaja kiválólag kedvező a cercariák tenyésésére, (Folyt. köv.)

Fővárosi levél.

— Egy régi anekdota. — Miről írjak? — Blaháné és a kritika. — Szomszéd uram kakasa. — Székely Katalin. — Lásan járj, tovább érsz. —

Amelyik negyvenolcz előtti dietán nagy komolyan felállt egyik honatyja, ki unalmas és hosszadalmas szónoklatiról volt ismeretes; hosszú lélekzetet véve így kezdett beszélni: „azt se tudom, mit mondjak? A nádor egészen komolyan oda szólt az illetőnek: akkor legokosabb lesz hallgatni. Azért elevenitem fel e régi dolgot, mert én majd olyan helyzetbe vagyok, mint az említett honatyja; félve azonban, hogy nekem is olyan lakonikusan találnak válszolni, nem akarom elárulni.

Hiába, nem könnyű dolog az: fővárosi tárczát írni, olvasni minden esetre könnyebb, mert itt mindennap annyi tárgy merül fel, melyről szellemesen lehetne csevegni — ha tudnék, — hogy nehéz közülök válogatni; aztán meg mindenkinek más izlése, más igénye van s így más követel.

Ha a irok a böjti multságokról, amelyek fényben utána, de kedélyességben előtte vannak az élite-báloknak, úgy a komoly apák, kik alig várták Carneval halálát, menekülni remélve a farsangi kiadások ezerféle nemétől, haragos redőkbe vonnák homlokukat, anathemával sujtva tollamat, mert eszébe juttatta leányaiknak, hogy a böjt alatt is lehet táncolni, vagyis multságokba menni, anélkül, hogy nagy bünt követnénk el.

A politikára gondolni sem merek, nehogy tollamnak valamelyik csuszamlásáért sajtóper akaszszanak a nyakamba s egész jó indulattal elköldjenek oda, hol az újságíróknak ingyen adnak lakást s nem is kérdezzék meddig akarják igénybe venni a vendégszeretetet, ott tartják a mig nekik tetszik.

Az időjárás meg olyan téma, melyről nem szabad beszélni, ha nem akarunk unalmas ember hírében állani; bár én, megvallva az igazat, nem egyszer szivesebben hallanék az időjárásról beszélni, mint azokról a léleklöbön unalmas, de mégis érdeemesnek csufolt dolgokról, melyeken sok salonképes hölgy és még több kifogástalanul öltözött dandy, mint vesszőparipán, órák hosszú során át nyargalnak.

E három tárgyról tehát nem tanácsos beszélni, de annál inkább lehet a hasonlíthatlanul kedves csalogányról, Blahánéról, kiről azt mondja a költő: „amíg dalol — sirunk, mosolygunk egyszerű, de ha hallgat — csak könyezünk.” Az a nagy dolog történt vele, hogy kritikát merészelt írni róla s még hozzá olyat, mely alig lesz arany rámba téve. Az attentát, vagyis pardon, az épés kritikusk, ki a kákán is csomót keresett, felfedezte, hogy Blaháné nem több, egy tüzről pattant menyecskénél. — Ez sok! ennyire még legszigorubb kritikusa, Toldy Pista sem ment, ki most már a hetedik mennyországban, vagy Ábrahám kebelében hallgatja a seraphok és hurik énekét. A dicsőítők karából úgy hangzott a kritikus szava, mint a recsegő duda a néma csendben. — Aki megszokta virágokon taposni s a közönség kedélyén korlátlanul uralkodva, csak bámulatot kelteni, az nem veheti szivesen a töviszúrását, ha művészetéért kiméltelen s elfogult bírálattal fizetik. Különbön hiába ír Böthy böjti prédikációt, melynek minden szava által megténi igyekezik a művész babérjait: nem használ az semmit, ha száz esztendeig minden katedrálról azt hirdetének, hogy Blaháné nem művész, még akkor se hinnék el, hisz nemcsak azok, kik már gyönyörködtek csalogány hangjának zenéjében, hanem a nép, a „jó” magyar nép is tudja, hogy van valaki, a ki szebben élénkei azokat a pusztán, tanyán termett nótákat, mint a dalos madár a magáét.

Legújabb szerepe Daru Panna Lukácsy „Szomszéd uram kakasa” című népszimniben. Hálás szerep, van sok alkalma csillogtatni művészetét s dalaival felvillanyozni a kedélyeket, de a népszimnű mégis silány, s ha volna más jellemző, mellyel a rosznál is rosszabbat kifejezhetnők, úgy azt alkalmaznám reá. Olyan romlott légkörben mozog az egész népszimnű, olyan rut jellemű egyéneket fest mindegyik alakjában, a minők a magyar nép életében alig találhatók. Visszatetsző már maga az is, hogy minden cselekedetnek család, vagy a bűnök elpalástolása

szolgál rugóul. Cselekmény ugyyszólva nincs is benne, az öreg Róka szövi a cseleket, s ezen fordul meg minden; de Róka még inkább illenek Zolának valamelyik regényébe, mert ilyen kitanult gazembereket, ügyesen számító cselszövöket csak Párizs tud felmutatni, legalább mi nem szeretünk dicsekedni velök. Érzéki vonások lépnek mindenütt előtérbe, s még azt a kevés jót is élvezhetlenné teszik, ami elvétve akadna benne. Pár ügyesen alkalmazott vonás, egy-két kedélyes jelenet és a zamatos nyelvezet képezik minden érdemét a szerzőnek.

Másik új műve Lukácsynak „Székely Katalin”, egy magyar tárgy operette. Zenéjét Erkel Elek írta s bár azon könnyedség, mely a francia operettek zenéjének sajátja, nem is található fel benne, mégis tetszésben részesül, mert van benne több igen sikerült részlet. Milyen különösen a második felvonásban az oláh lányok dretteje s a harmadik felvonásban az amazonok indulója. Egészen ki kellett volna eredeti jellegből vetköztetni a magyar zenét, ha Erkel is olyan fülbemászó dallamokat akart volna létrehozni, minők Lecoque, Planquette vagy Offenbach szerzeményeiben fordulnak elő; a magyar zenében nincs meg az a csiklandós pikantéria, bohókás játszóság s a sima hajlíthatóság, a mi a francia s részben az olasz zenének is sajátja. A magyar sírva vigad s még jókedvében is van némi része a merengésnek, míg a francia bánát, aggodalmait is könnyűvéru élcczekkel igyekszik elűtni. Szóval, hiányzik belőle a francia esprit, mely az operetteknek elmaradhatlan fűszere s ezt a magyar dallamosság csak részben tudja pótolni.

A mi szövegét illeti, arról jót alig mondhatunk. Már maga a tárgy is sokkal komolyabb, sem hogy operettenek szolgálhatna alapul. Báthory Zsigmond ledérségét festi, mint akar kedvesen, Székely Katán tudadni, — ki hazájának jólétéért, dobta magát karjai közzé, korlátozni akarva zsarnoki önkényét, — hogy újabb szerelmi viszonyt szöhhessen, egy álherczegnővel; de Kata megboszulja magát s újra a helyzet urává lesz. E szegényese mese minden leleményesség nélkül van előadva. Az események nehezen fejlődnek, a jelenetek el vannak nyujtva. Élzei izléstelenek, nem egyszer póriássá lesznek, kedélyessége fanyar, alakjai részint igen komoly egyének, részint bohózatba illő karikatúrák.

Nekem ugylátszik, mintha Lukácsy nagyon sietve dolgozna. Egy eszme vagy tárgy megragadja képzelmet s akkor hirtelen papírra teszi, mintha félne, hogy el fog röpenni. Nem vesz elég időt a mese megteremtésére, személyek jellemének megalkotására, Igaz, Dumas csak pár nap alatt írta a „Kaméliás hölgy”-et s egyike mégis remekebb alkotásainak, de ő lángész; de a mit a választottjának a természet jókedvéből ad, azt szerényebb tehetségeknél a kitartó munka is nehezen termi meg; szóval igaz még mindig; „lasan járj, tovább érsz.” **Rácz István.**

Az érdem elismerése.

Sárospatak, 1880. febr. 24.

Annak a tiszteletnek, mellyel valaki iránt szeretetünket kimutatni szoktuk, sokféle neme van és ha érdemest ér a megtisztelés: akkor az ilyes eljárás mindig felemelő, mindig jólesően megható.

Szebb tisztelettel képzelni sem lehet annál, a milyent a pataki polgárság színe java mutatott kedves főpapja Dessewfi Sándor esperes plébános iránt f. hó 22-én. És minthogy mindennekfelett való érdemei vannak a megtiszteltnek köztünk: az egész eljárás igen felemelő, igen jólesőleg megható volt.

Amint a király-helmezi választókerület országos képviselője Füzessey Sándor, ki sátoralja-ujhelyi praepost is volt, oly véletlenül és váratlanul elhunyt Budapesten: mindjárt elterjedt a beszéd, hogy helyére a mi Dessewffinek viszik el. Sárospatak polgárságának mintegy átnyilallott ez a hír. Mindenki arra gondolt: mit kellene tenni, hogy a szeretett lelkiatyát el ne veszítsük?

A városházánál összebeszéltek egy néhány ember, mikép vasárnap délelőtt (f. hó 22-én) menjenek el a humanus főpaphoz és kérjék meg az összes polgárság nevében, hogy ne hagyjon el bennünket.

A mint megtudták a városban azt a szándékot, mindenki csatlakozni akart a küldöttséghez; úgy hogy míg a városházától a parochiális lakig ért, a különben kevés számúnak gondolt deputáció, 40-nél többre szaporodott fel. És milyen szépen összejött társaság volt ez, rang, kor s felekezeti különbség nélkül!

Ott láttuk képviselve saját rom. kath. egyházán felül az iparos testületet, a ref. főiskolát, az állami tanító-képezdét, a görög kath. egyházat, a tűzoltótestületet, az ügyvédi kart, a városi előljáróságot és a népbankot.

A parochiára érve, dolgozó szobájában fogadott bennünket a nyájas lelkipásztor. Meczner Rudolf főbíró szólt először hozzám, elmondva egyszerű, de szívöl jövő szavakkal, hogy értésünkre esett, mikép tőlünk elakarják öt szakasztani; azért jöttünk tehát, hogy megkéjük az összes polgárság nevében az itt maradásra. Ne hagyja el, mélyen

tisztelt főszerező e tán virág annyi áld el szere Maradjon csésén s

Ali jövő „élj megszólí görög ka Ékes szá közbecs lopnak, a örül, a f nálunk, hagyja i ságát fej maradjon teljes me Ez melyet

Me ségével szavaival gyakran vált mik mi még javadalo tisztelés tiszteltet lekötelez fructus ró reán mindenn jutni, ho mikor a nyilvánu hogy ez egyháza közügyei barátság

Ha tésekre mentünk hogy sze továbbra sünkre állásról.

Ni rosában Ez öröm minden plébános lelkész. kenységű irodalma karoló e Pedig e tud, bir Ez magasul tájékozott vettük a legjobba örömlül az a jó sokáig t

A az idege illetve a termelő végből a kassai i gyalások hogy he egy é v a g y t a r t a t á r o z

Me a külön keresked pontját s kamara kieszköz vásár m városa t kében megbízá — misz borpróba

Ze rési jog, október Sztropok A Ho

1 - 2

tisztelt főtisztelendő ur, — mondá a szónok — hön szerető egyházát; ne hagyja el a fáradozásai folytán virágzóvá lett kisedovó-intézetet; ne hagyja el annyi áldozattal berendezett népiskoláit s ne hagyja el szeretettel rátekintő egész községünket sem. Maradjon továbbra is közöttünk s éljen szerencsésen sokáig!

Alig hangzottak el e beszédre a szívből jövő „éljen!”-ek; feltört a küldöttség közül egy megszólítás: „Igentisztelt főtisztelendő ur!” A derék görög kath. esperes Puza Sándor kezdett beszélni. Ékes szavakkal fejtegette, hogy a közszeretet és közbecsülés az a kincs, melyet a lopók el nem lopnak, a rozsdá meg nem emészt, a moly el nem öröl, a föld be nem fed. Ilyen kincse van itt minálunk, mi közöttünk s ezt ne vesse meg, ne hagyja itt. Nemes humanismusát, lelkes munkásságát fejtsé ki továbbra is a mi közvetlen javunkra, maradjon ezentulra is pataki lelkész s éljen itt teljes megelégedésben, boldogságban sokáig!

Ez volt a lelkes és szép beszédnek veleje, melyet a jelenlevők ismételt eljenzése követett,

Megszólalt aztán Dessewffi a maga szerénységével és keresetlen, de szívből jövő és szívreható szavaival és úgy elbájt bennünket, hogy beszédét gyakran kellett eljenzésekkel megszakgatnunk. Kivált mikor ezt mondta: „ha kezemből volna is a mi még nincsen, a mindenesetre fényesebb újhelyi javadalom, ilyen nem várt és nem is remélt megtisztelés után, akkor is lemondanék róla. Ilyen megtiszteltetés, a szeretetnek ily szép nyilvánulása lekötölezz. Tudom én azt — folytatá, — hogy fructus honoris onus, hogy e kitüntetés terheket ró reám; de erősebb leszek e percztől kezdve mindennek elviselésére; mert örökké eszembe fog jutni, hogy volt életemben egy kimagasuló jelenet, mikor a polgári tisztelet- és szeretetnek ily kiváló nyilvánulásával találkoztam. Én azért megígérem, hogy ezutánra is minden igyekezetemet e pataki egyháznak, e községnek s összes polgártársaim közügyeinek szenteltem s magamat nagybecsült barátságokba továbbra is ajánlom. stb.”

Hatszoros éljen-t is kiáltottunk e kijelentésekre s örömtől ragyogó szemmel és arccal mentünk szét a városban hirdetni a kedves tudatot, hogy szeretett főpapunk Dessewffi Sándor itt marad továbbra is közöttünk s lemond kedvünkért, kérésünkre a kinálkozó szebb, nyugalmasabb, előkelőbb állásról.

Nincs talán az egész Kis- és Nagy-Patak városában ember, a ki igaz örömet ne érezne most. Ez örömben egyformán osztozik itt minden felekezet, minden koru és rangu lakos; mert a mi esperesplébánosunk rendületlen hazafi, kiváló buzgóságú lelkész, áldozatkész egyházfi, kifogyhatatlan előzenekenségu férfiú, önzestelen barát, ritka tudományt, irodalmat s minden szépet, jót, nemes pártoló, felkaroló egyén; de leges-legnagyobb mint — ember. Pedig embernek lenni nehéz. És Dessewffi Sándor tud, bir minden körülmények közt igaz ember lenni.

Ez az ő azon érdeme, mely toronyként kimagasul a többiek közül s mely mintegy utat mutat, tájékoztat a nemes tettek mezéjén minket. Ezért vettük mi őt szeretetünkkel, mint egy erős várral legjobban körül s ezért kívánjuk, hogy őt a mi örömünkre és az összes emberiség boldogítására, az a jó isten, a ki ide vezérelte, még igen-igen sokáig tartsa meg; éltesse!

Valentinus Christianus.

Értesítés.

A hegyaljai boroknak czélszerű elárúsítása s az idegen államokban leendő meghonosítása, — illetve a hegyaljai borkereskedés emelése — bortermelő gazdáinknak rég érzett szüksége volt. E végből a zemplénmegyei gazdasági egyesület és a kassai ipar- és kereskedelmi kamara beható tárgyalásokat folytatott, — melyeknek eredménye lett, hogy hegyaljai borainknak piac-teremtése végett: egy éven kint ismétlődő s Kassán vagy Sátoralja-Ujhelyben megtartandó borvásárlétesítése határozottatott el.

Mennyiben azonban ez idő szerint, — tekintve a különböző vasutak összpontosulását s a felvidéki kereskedelemnek Kassa városában forgalmi gyűpontját s azt, hogy a kassai kereskedelmi és ipar kamara az említett borvásár helyiségének ingyenes kieszközölését magára vállalta, — az érintett borvásár megtartásának legalkalmasabb helyeül Kassa városa találtatott, — a bortermelő gazdák érdekében a megyei gazd. egylet központi elnöksége megbízásából van szerencsém köztudomására hozni, — miszerint ezen borvásár — kisebb mennyiségű borpróbák felmutatása mellett — Kassán még e

folyó hó végnapjaiban, előzetes hírlapi közzététel után — megtartatni fog.

Jövöre pedig a kérdéses borvásár Hegyalja egyik bortermelő városában fog megtartatni, — mely előzetes tanácskozás után fog megállapitattatni.

Annyival inkább ajánlandó ezen borvásár a t. cz. bortermelők figyelmébe, — mert a kassai keresk. ipar kamara gondoskodott arról, hogy ezen borvásár megtartásának helye és határideje az osztrák és német keresk. iparkamarák közbenjárása útján az ottani borkereskedők előtt az elárúsítás feltételeivel együtt kellőleg közhírré tétessék.

A borpróbák az illető bortermelők által azon esetben, ha személyesen be nem mutattatnának vagy a kassai ker. és iparkamarához átküldendők, vagy a zemplénmegyei gazd. egyesülethez mielőbb, — bemutatandók.

Itt az ideje annak, hogy bortermelő gazdáink saját érdekeiket felfogják s az említett borvásáron boraik méltatását a külföld vevői előtt érvényesítsék! Sátoralja-Ujhely, 1880. márcz. 1.

Fekete László, gazd. egyleti h. titkár.

Különfélék.

Megei közgyűlés fog tartatni márcziushó 15-dikén a megyeház nagy termében. A tanácskozmány tárgyai: 1) az igazoló választmányak 1870. XLII. t. cz. 22. §-a értelmében megalakítása; 2) az adófelosztási bizottság megalakítása; 3) a mult évi megyei pénztári számadások megvizsgálása; 4) a folyó évi közmunka kiosztása; 5) a tapoly ondovai vízszabályozó társulat árter-telekönvi munkálatai ellen benyújtott felszólamlások tárgyalása. Egyidejűleg felkéretnek az állandó választmány t. tagjai, hogy ezen közgyűlést megelőzőleg folyó évi márcziushó 12-én és következő napjain mindenkor délelőtt 10 órakor tartandó ülésekre megjelenni sziveskedjenek.

Jótekonyság. Az inségesek segélyezésére a polgári takarékpénztár 30 fírt küldött át a szolgabírói hivatalnak. Ugyan e czéla Reichard Ida és Valler Irén kisasszonyok 10 fírt 20 krt gyűjtöttek egy házimulatság alkalmával s azt szintén a szolgabírói hivatal rendelkezése alá bocsátották. E jótekonny adományokért Dókus Gyula szolgabíró a szegények nevében mindkét részre forró köszönetét nyilvánítja.

Staut Adolf nyug. honvédezedes tetemét februárhó 29-én kísértük örök nyugalomra. A temetés kellő katonai díszsellel történt s valóban nagyszámu közönség részvétele mellett. A halottas kocsiira az elhunytak 1848-iki honvédtársai emelték a koporsót, a sirnál pedig Bajusz József hazafias meleg szavakkal bucsuzott el hamvaitól. Koporsóján katonai jelvényei mellett, egy fehér szalagos babérkoszoru is díszlett, melyet szintén a 48-iki pályatársak kegyelete helyezett reá. Áldás emlékére, bánatos özvegye és árváinak pedig nyujtson vigaszt az ég, mely tőlük az egyetlen támaszt döntötte ki.

Kézrekerült rablók. Keresztessy Lajos kir. törvényszéki vizsgálóbíró a közelebbi napokban Legényre ment ki bizonyos hivatalos ügyek elintézésé végett. Midőn a 291-ik számu vasuti őrház közelébe ért, kocsija elé — miután messziről kivette, hogy pandur ül a bakon — lélekszakadva futott a pálya-ör, jelentvén, hogy két gyanus ember volt nála, kik ép most mentek a szomszéd őrház felé. A vizsgálóbíró tudomásul vevén a jelentést, tovább hajtattott s midőn a 292. őrházhoz ért kocsija, a pandurt azon utasítással meneszté az őrházba, hogy ha a jelzett embert ott találja, azonnal fogja el és kísérje kocsijához. Ugyis történt; a pandur az örrel együtt a kocsioz kísérték az idegent, kit — miután gyanus kinézéssel birt s kilétét sem tudá igazolni — a vizsgáló bíró azonnal megvasaltatott. A vasalási parancsszóra az illető, az ilyen jómadarak jártasságával tette össze kezeit s nyujtotta a pandurnak oda, miáltal a bíró előtt még gyanusabbá tette magát. Társa iránt kérdezettvén, azt mondá, hogy az elvált tőle és Ujhelybe ment. Erre visszakísértetett az őrházba, felügyeletére bizatván a pályatornek addig, míg a vizsgálóbíró teendőjét végezve megtér s magával viendí őt. Azonban alig hagyá ott a pandur, midőn egy hirteleni erőfeszitéssel bilincseit szétfeszité s csak az időközben odaérkezett vasuti munkások segélyével sikerült az örnek teljesen lenyugöznie s el venni töltött pisztolyát. Pár óra multán a vizsgálóbíró megérkezett s a gyanus embert kocsijára ültetve, börtönbe szállitá, utasítván egyidejűleg a rendőrséget társának elfogatására. A rendőrség minden irányban megtevé a nyomozatot és pedig nem sikertelenül, mert a gyanus czimbora másnap reggel a hosszulási korcsmban elfogatott. Jelenleg mindketten vizsgálat alatt állanak s az eddigi kihallgatásokból is kiderül az: miszerint

nem közönséges gonosztevők kerültek ily véletlenül kelepcebe, miután már eddig is többrendbeli tolvajlást vallottak be.

Egy másik hasonló, de kimenetelében, különösen a kézrekerítőre könnyen tragikusabbá válható eset színhelye volt B. Sennyey Lajosnak a páczeni uradalomhoz tartozó, ugynevezett „Hasas“ tanyája, hol szintén rablók jelenvén meg, az esetre már előbb figyelmessé tett pandurság üldözésükhöz fogott, azonban minden eredmény nélkül, mert a rablók az éji setétség leple alatt elmenekültek. Legalább így mondák azt a tanyabeliek és pandurság, midőn Frei Ottó, a király-helmeczi pénzügyőri szakasznál fővigyázó, ugyanazon czélból a tanyára érkezett. Szorgalmasan kutattak ezután is minden épületet, de hasztalan, mert a rablókna nyomára nem akadtak. Az eredménytelen keresés után, a nevezett pénzügyőr szemei előtt, a tanya közelében bizonyos fekete pont tűnt fel s lépteit arra irányzá, alig tett azonban néhány lépést előre, midőn a bokornak látszó fekete pont felemelkedett s fegyveréből a pénzügyőrré lött. A lövésre a pénzügyőr, a szemébe verődő löpor füst miatt (tehát igen közel lehetett) hátrahanyatlott, de a másik perczen, fegyverét arczához kapva már löni akart, illetőleg lött, azonban fegyveré csüörtököt mondott. De e válságos perczen nem veszté el lélekjelenlétét, mert oldalán csüggő revolverét előrántva, gyors célzással a támadóra süttötte ki, a fekete alak erre egy jaj kiáltást hallatott s gyors léptekkel indult a szántóföldek felé. A pénzügyőr utánna nyomulván, csak most látta, hogy még két subás egyén is áll előtte, kik, miután rájok szegezte fegyverét, csakhamar megadták magukat s a már odatódult cselédség által megkötöztettek. Ezek ártalmatlanná tétele után, az elmenekültet vették üldözöbe, utólrérték s miután egy cseléd vasvillájával leütötte, szerencsésen el is fogták. Az illető szeme alá kapta a revolverlövést, de sebesülése nem életveszélyes. Az elfogott jó madarak jelenleg a k-helmeczi járásbírószág börtönében vannak s a vizsgálat ellenök folyamatban van. A sebbzetről már is kiderült, hogy nem mindennapi rabló, mert postarablás miatt közelébb 15 évre elítéltvén, néhány hónap előtt a nyiregyházi börtönből szökött el. Neve: Nagy József és szabolcsmegyei orosi illetőségü; a másik Abutin József, Dombrádra való, a harmadik pedig Gabszi József tornamegyei betyár. E szegény legények kézrekerítésével a veszélyeztetett közbiztonság mindenesetre sokat nyert s hogy ez így történt, leginkább Frei Ottó érdeme, ki — mint láttuk — ugyancsak kockázára tette életét akkor, midőn a rablók buvóhelyét fölfedezve, merészen rájok tört.

A „Zempléni egyetemi ifjuság egyesülete“ február 28-án felolvasó-estélyt tartott Budapesten, melyen Kovalszki Kálmán „a polgári házasságról“ értekezett, jogi- és állambölcsészeti szempontból; Matolay Gábor pedig Kakas Mártonnak „a lengyelek fehér asszonya“ címü balladájat szavalta.

Zsulávszky Endre uradalmi tisztartó s a magyar korona területén foglalkozó gazdatisztek országos segély-egyletének választmányi tagja, közelebb Sátoralja-Ujhelybe Zemplén- és Ungmegey gazdatiszteit értekezletre fogja egybehívni, melynek tárgyai lesznek: 1-ör. A magyar gazdatisztek és erdészek országos segély- és nyugdíj-egyesülete által elfogadott és megerősített segély-egyesületi alapszabályok felolvasása. 2-ör. A földbirtokos urakhoz az egyesületbe pártolólág való belépésük iránt szerkesztendő felhívás módozatáról illetőleg az e czéla küldöttségi tagok megválasztása. 4-er. A nyugdíj-alapszabályok módozata iránti tanácskozások. 5-ör. A vidéki fiókegylet szervezése iránti tanácskozás.

Az „ország világ“ VI. füzeté is megjelent elegans kiállitással, bő és érdekes tartalommal. Eme folyóiratot, — mely Somogyi Ede szerkesztése és Rauttman Frigyes kiadásában jelenik meg, őszintén ajánljuk a művelt közönség pártfogásába, mert valóban méltó a pártolásra. Ára egy füzetnek 40 kr., mely a mű átvételekor fizetendő. Megrendelhető minden hazai könyvkereskedésben.

Szerkesztői üzenetek.

B. G. Sárospatak. Legfőbb köszönetünk. Jövö számunk fogja hozni és pedig — sajtóhiba nélkül. Quod deus avertat!

T. dolgozótársainkat türelmemre kérjük fel, de hiába, sorrendet kell tartanunk, különösen oly dolgozatoknál, melyeknek értéke egykönnyen nem évül el.

Felelős szerkesztő s kiadó lapulajdonos:

BORÚTH ELEMEÉR

Hirdetmény.

Zemplénmegyebeli Sztropkó mezővárosában a közbirtokossági italmérségi jog, az ahoz tartozó nagyvendéglővel s egyéb épületekkel együtt 1880. októberhó 1 től három egymásután következő évre, folyó évi május 20-án Sztropkón tartandó nyilvános árverésen haszonbérbe fog adatni.

A feltételek alulírtnál megtudhatók.

Homonna, 1880. márcziushó 2.

Lukovits Géza

a méltóságos közbirtokosság meghatalmazottja.

Bérleti hirdetmény.

Izbugya községben és határában Nagy-Mihály város közvetlen szomszédságában fekvő, mintegy 300 hold szántóföld és 40 hold erdei legelőből álló, gazdasági épületekkel felszerelt, Csik örökösök tulajdonát képező nemesi birtok folyó 1880-ik évi márcziushó 14-én délután 2 órakor Nagy-Mihályban a városházánál, önkéntes árverés útján — 200 fírt bánatbér mellett — az árverés napjától számítandó hat évre bérbe fog adatni.

BÉRBE ADANDÓ

Szabolcsmegye Viss községében a Liszka-tolesvai állomástól egy órányira 278 hold birtok, több évre; mely áll 140 hold első minőségű homok szántóföld, 70 hold réti föld. 14 hold gazdasági épületekkel ellátott belsőség, továbbá 34 hold kaszáló rét és regale jogból.

Értekezhetni Isaak János tulajdonosnál Kolbásán u. p. Kozma.

3-3

Hirdetmény.

A sátoraralja-ujhelyi takarékpénztár

évi rendes közgyűlését

az intézet helyiségében

1880-ik évi márcziushó 21-én d. e. 10 órakor

tartandván meg, erre a tisztelt részvényesek ezennel meghivatnak

tanácskozás tárgyai:

1. Az igazgatóság jelentése az 1879. évi üzlet eredményéről s az ezen jelentésbe foglalt előterjesztések feletti határozat.
2. A felügyelő bizottságnak erre vonatkozó jelentése.
3. Az igazgatóság által beterjesztett mérleg feletti határozat hozatal.
4. A közgyűléshez netán beterjesztendő indítványok.

Kelt S.-a-Ujhelyben, 1880. febr. 17.

Dókus József,

társulati elnök.

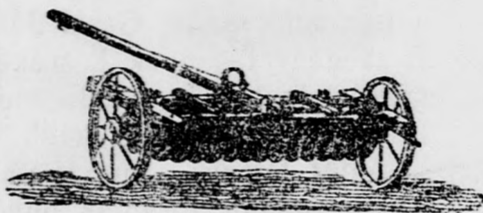
3-3

FLEISCHER és TÁRSA

gazdasági gépgyára és vasöntődéje
Kassán

ajánlja könnyű és szilárdan szerkesztett

SORBAVETŐ

GÉPEIT

merítő, kerék, vető hengerekkel,

szórva vetőgépeit

Abeerden vagy Smyth után; továbbá) ekéket, boronákat, hengereket, töltőgetőket, konkolyválasztókat, tisztító-rostákat stb. mindennemű

SZIVATTYUK

géprések, transmissziók, kazánok; továbbá: lefolyó csövek, csatorna rácsozatok, sir- s egyéb kerítések, kemenczék s egyéb kereskedelmi öntemények rendelési valamint mindennemű gépek kijavításai legolcsóbban és pontosan tel-síttetnek.

Képes árjegyzékek kívánatra ingyen s bérmentve küldetnek.

„Bizományi raktár:“ Kornstein Ignácznál Sátoraralja-Ujhelyben.

3-5

SCHMIDT főtörzsorvos-féle FÜL-OLAJ

megjavítva Dr. M. Deutsch által, gyógyít mindennemű sütketséget mely nem vele született, nagyothallás és fülzúgás is általa hamar eltávolíttatik.

Bizonyítvány. — Ezer és ezer köszönet a nekem küldött fülolajért, melynek többszöri használata után teljesen elvesztett hallási tehetőségemet, isten segítségével egészen visszanyertem. Én oly sikert valék, hogy a harangszót — daczára, hogy a templom mellett lakom — nem hallottam, míg most zsebóráim ketyegését is könnyen hallhatom. Ismét ezer köszönet ez áldott szer feltalálójának.

Steiner Dávid,
okleveles főtanár Baborsán.

2 frt 40 kr. bérmentes beküldése mellett, használati utasítással együtt azonnal és bérmentesen megküldetik.

Graetz Gyula,
Bécs II. Praterstrasse 49.

5-15

! Érdekes hirdetés !

Alulírott mély tisztelettel jelentem a helybeli és vidéki t. közönségnek: miszerint

Sátoraralja-Ujhelyben a „Vadászkürt szálloda“ épületében „Kék esillaghoz“ czimzett

vászon, fehérnemű- és úri divat kereskedést nyitottam.

Üzletemben rumburgi, hollandi krász- és szileziai vásznak ¼ szélességtől ¼-ig: Asztali terítékek. 6—24 személyre, továbbá a hírneves Schroll-féle schiffonok, náukin, fehér pamut- és vászon grátlik, kanavászok a legnagyobb választékban, nemkülönben színes és fehér vászon zsebkendők, asztali- és ágyterítők; matrácok; karton, kachemir és selyem paplanok; szőnyegek. jó mosó kártonok kitűnő francia minőségben s a legnagyobb választékban raktáron tartatnak.

Uri divat- és kalap raktáram úgy lesz berendezve, hogy a legtul-zottabb igények is kielégítenek. E cikkekben kívül saját készit-ményű fehérneműmet ajánlom urak és hölgyek részére egyaránt, ezek mellett nagy készítem leend mindig corzet, gallér- és kézelőkből, melyek mind kiváló francia gyártmányok. Esernyők, sétatökök, tárczák, harisnyák valamint minden a divat és a mindennapi szük-ség körébe vágó cikkek nálam beszerezhetők lesznek.

Ily gazdag üzlet felszerelése részemről nagy áldozatokat köve-tel, azonban reményem, hogy a nagyérdemű közönség részvéte és támogatásával segítségemre lesz s bizonyára meg fog győződni: hogy izlés, jutányosság s elegancia tekintetében üzletem a legelső helyet méltán kiérdemli.

Ez alapon szabadjon előre is kikérnem gyakori és becses láto-gatásait.

Tisztelettel
KELLER ANDOR.

— A fentebbi üzletbe egy jó házból való tanuló valláskülönbőség nélkül minden perczen felvétetik. —

2-3

A Magyar-Franczia bizt. részvény-társaság

alulírt szervezője és kárrendezője, szerencsétlenem magam a tisztelt közönségnek becses tudomására, juttatni, miszerint az igazga-tóságtól nyert megbízásomnál fogva,

a helybeli főügynökséget t. Lövy Adolf

urra ruháztam, ki oda van utasítva, hogy a biztosítási díjakat, a körülményekhez képest, a lehető legjutányosabb fokra szállítsa le, — nekem pedig utasításom az, hogy a kárrendezésnél, eddigi szokásomhoz hiven, az igazságot a méltányossággal párosulva, szem előtt tartsam.

Erős alaptőke, dijmérsékeltség és pontos, sebes kárrendezés, ez oly szilárd hármasszlop, hogy az azokon alapított társulat a biztosítatni szándékozó közönségnek önmagát ajánlathassa.

2-3

Friedlieber Albert.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Egész évre 6 frt.
 Félévre 3 " "
 Negyedévre 1 frt 50 kr.
 Bérmintelen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el.
 Kéziratok nem adatkak vészta.
 Egyes szám ára 20 kr.
 A nyilvántartásban minden garmond sor díjja 20 kr.

Z E M P L É N.

Társadalmi és szépirodalmi hetilap.

(Megjelenik minden vasárnapon.)

HIRDETÉSI DÍJ:
 Minden egyes szó után 100 szóig 2 kr.
 Azonfelül 1 kr.
 Kiemelt, díszbetűt s körrel ellátott hirdetésekért térmérték szerint, minden centimeter után 3 kr. számítottatik.
 Állandó hirdetéseknek kedvezmény nyújtatik.
 Hirdetést a „Zemplén” nyomdájába küldendők.

A vidéki casinók.*)

Köd előttem, köd utánam. A gőz és a füst szaglasi idegeimet a prüsszentésig izgatja, látó szerveimet annyira megbénítja, hogy az előttem nyüzsgő alakoknak csak körvonalait vagyok képes kivenni. A tőlem távolabb eső tekeasztallal pedig úgy vagyok, mint Hamlet és Polonius a felhővel. Látja-e azt a felhőt, majdnem olyan, mint egy tevé? — kérdi Hamlet. Isten engem valóságos tevé alakú — feleli Polonius. Nekem úgy tetszik, menyéthez hasonlít — folytatja Hamlet; mire Polonius azt mondja, hogy a háta olyan, mint a menyéte. Vagy inkább czethal forma? — töpreng tovább Hamlet s a simulékony Polonius ezt is helyben hagyja, mondván, hogy biz a nagyon hasonlít a czethalhoz.

S ezt a füstöt, mely Hamlet és Polonius párbeszédét juttatja az ember eszébe, nap-nap mellett hűségesen nyeljük csak azért, mert azt hisszük, hogy ez által a magyar társas életnek teszünk szolgálatokat. Miért ne áldozná fel a jó magyar ember még egészségét is a közügyekért?!

Bizony pedig midőn ezelőtt körülbelül ötven esztendővel gr. Széchenyi István az első casinót létrehozta, ilyen nagy áldozatra még csak nem is gondolt. Az ő célja csak az volt, hogy főurainkra nézve vonzóvá tegye az itthon tartózkodást s hogy minden valamire való városban egy-egy gyűlhelyet teremtsen, ahol közvetlen érintkezés által az emberek egymással megismerkedjenek, gondolataikat kölcsönösen kicserélhessék s bizonyos közvetlen, közvélemény fejlődjék ki közöttük.

A minden szépért és jóért lelkesülő magyar nemzet Széchenyinek ezt az eszméjét is fölkarolta. Mindenfelé alakultak casinók és olvasó-egyletek, melyek rendeltetésüknek eleintén derekasan meg is feleltek. Számos közérdekű vállalat köszönheti lételet ezen társulatoknak.

Az ötvenes évek azonban nemcsak államunk, de társadalmunk tovább fejlődését is megakasztották. A casinók egyrésze feloszlott, azok pedig, a melyek megmaradtak, — mint Török János egy, 1856-ban irt cikksorozatában konstatálja, — kártyabarlangokká és tivornyázó tanyákká fajultak. A hazafiai búbanat megszállta az embereket s hogy keserveiket felejték, a borbá, cigánymuzsikába és a kártya izgalmába fojtották azt. S ezt az apathiát annyira jogosultnak tartá mindenki, hogy aki — mint például a halhatatlan emlékü Kemény Zsigmond is — fel mert az ellen szólalni: arra legalább is gyanus szemmel tekintettek.

De hát ennek a siralmas állapotnak egyszer mégis csak vége lett. 1867-ben beütött a szabadság. A magyar ember ismét szabadon lélegzett, ismét szabadon politizálhatott. A politikai csizmadiák gomba módra elszaporodtak. S hagyján, ha honnontó gondolataik, műhelyeik falain belül maradtak; de — Apellesre mondom, aki azt a bölcs tanácsot adta, hogy ne sutor ultra crepidam, — hiába való volt Apelles tanácsa, azoknak a gondolatoknak szűk volt a műhely; kitortek és eget kértek. Így alakultak aztán a legkülönbözőbb elemekből azok a politikai olvasó-körök, mokr-egyletek, melyek társadalmi életünket fenekestől felforgatták a nélkül, hogy egyetlen jóra való politikai gondolat megfogamzott volna kebelökben. Sőt már a létező casinók is belevegyültek a pártmozgalmakba s megfeledeztek eredeti hivatásukról.

Ma már — hála istennek — belesömöröttünk a politikába. Mint a kiéhezettét piócák, — hogy triviális hasonlattal éljek — tele szivtuk magunkat vele s most emésztési bajokban szenvedünk. Bizony gyomor is kell hozzá, hogy feldolgozza azt az irtózatot kotyvalékot, melyet adagonként, de szakadatlanul fogyasztottunk.

Természetesen tehát ez idő szerint már casinóink sem politizálnak többé. Hanem azért — a világrt se higyjük, — hogy benne vannak a rendes kerékvágásban.

* E jeles cikkre olvasóink figyelmét különösen felhívjuk. Szerk.

A fővárosi casinókról, különösen a nemzeti casinóról nem szólok. Gyakorlati szempontból nem lenne értelme, innen Zemplémegeyből, egy vidéki organumban, a központi intézetekkel, egyet-tekkel bibelödnünk. A mi szavunk odáig nem hat el. Sőt még ha elhatna, sem hallgatnának ránk. Söpörjön ki-ki a maga háza előtt.

A vidéki casinók azok, a melyeknek egy kis mondani valónk van, kifejezven abbéli óhaj-tásunkat, hogy ne süket füleknek beszéljünk.

A vidéki társas-körök ma ép oly kevéssé felelnek meg a hozzájuk kötött várakozásoknak, mint azelőtt. A helyett, hogy a különböző társadalmi érdekköröket egyesítenék, azok közt a különben is fenálló válaszfalat még magasabbra huzták, vagy legalább is kitatarozták, hogy valamiképpen le ne találjon omolni. Ott, ahol két-három olyan uri ember van, akinek fogatra meg paripára telik, ahol a gentryt még a civilisatio szele nem érintette, — okvetlenül csinálnak két casinót, urit meg polgárit. Azt értem, ha az intelligens emberek nem vegyülnek az értelmetlen tömeg közé, sőt nem vagyok annyira demokrata, hogy azt is ne tudnám méltányolni, miszerint a szellemi a munkások, a hivatalnokok, tanult föld-birtokosok nem szivesen egyesülnek a kisebb iparosokkal, földművelőkkel. Hiszen ezeknek az osztályoknak világnézetük, társadalmi szokásaik, modoruk, műveltségük, multságaik stb. annyira különbözök, hogy egymást jóformán meg sem érthetik, nincsen köztük olyan közös alap, a melyen úgy egyesülhetnének, hogy a közös egyletben jól, otthonosan érezhetnék magukat. De már azt csakugyan nem értem, hogy művelt, egyformán kvalifikált embereknek szociális téren miért kelljen erőiket megosztani?

Az erőknök ilyenét eldarabolása az, ami megbénítja ép azon casinók működését, a melyek pedig legtöbbit tehetnének társadalmi téren. A nagyobb városok casinói — tisztelet az egy-két kivételnek — ép oly kevés életjelt adnak magukról, mint azon kisvárosi casinók, a melyek szegénységüknek fogva, a legjobb akarat mellett sem képesek szélesebb körü tevékenységet kifejteni.

A vidéki e fajta egyletek működése ez idő szerint egyébre nem terjed ki, mint hogy fellállítanak egy-két billiárd asztalt, ellátják magukat bőven kártyával s megrendelnek néhány politikai hirlapot. Nem mondom, hogy ezekre szükség ne lenne; hiszen a casinók rendeltetése részben az is, hogy mulatságot, szórakozást nyujtsanak tagjaiknak. De ez még nem elég.

A casinók hivatva vannak még a tudomány, művészet és irodalom iránt a közérdeklődést felbresztetni, azokat anyagilag is pártfogolni, a közérkölciség felett örködni, a társadalmi életet élénkíteni, annak irányt adni. És ezeknek a nemes céloknak eszközei se nem a kártya, se nem a billiárd.

Nem akarok én itt részletes programot készíteni a casinók számára. Csak példaképen, nagyjából teszek említést egy-két intézkedésről, a mely által a fenebbi célok megközelíthetők lennének.

A tudomány iránti köteleseiknek amaz egyletek akkor fognak például eleget tenni, ha könyvtárat állítanak fel, melyet regényeken kívül tudományos munkákkal is gyarapítanak. A mi siralmas irodalmi viszonyaink közt s nem annyira olvasó-, mint inkább könyvfogyasztó közönségünk csekély száma mellett, különben is annyira meg van nehezítve a szakmunkák megjelenése, hogy immár e fajta kiadványokra könyvkereskedőink nem is vállalkoznak, hanem az akadémia és egyéb társulatok mintegy monopolizálják a tudományos könyvek kiadását. Már pedig aki tudja, hogy ezeknek a társulatoknak a kegyét mily nehezen tudja még a jobb, nevesebb író is a maga és szellemi terméke számára megnyerni: az bizonyára azt sem fogja tagadni, hogy tömördek jó munka marad kéziratban, mivel szerzőik kiadót nem kapnak. Bezzeg kapnának, ha a Magyarországon fenálló casinóknak csak fele állandó vevője lenne a könyvárusoknak.

Azután meg tessék a casinóknak ne csak

hirlapokat, hanem folyóiratokat is járatni. A társulatok által fentartott revuek még csak ellehetnek a casinók anyagi támogatása nélkül; de már a magán kiadók folyóiratai, — a melyek pedig a dolog természete szerint sokkal függetlenebb, elevenebbek szoktak lenni s kellemesebb olvasmányul szolgálnak, — a társas-körök pártfogását semmi szín alatt sem nélkülözhetik.

A művészet hasonlóképpen gyamolítandó a casinók által is, oly formán például, hogy Wahrmann terve szerint, képvasárló köröket alakítanak.

A társas élet fejlesztése érdekében továbbá a casinóknak felolvasásokat, társas estélyeket kellene rendezniök. Végül mint erkölcsbirák is szerepelhetnének, jól megválogatván azon egyéneket, a kiket tagokul fölvesznek saját kebelökbe.

De — mondom — programot nem szándékozom ezuttal írni. A czélom csak az volt, hogy jelezzem, miszerint amaz egyletek szervezetében és működésében gyökeres változásoknak kell történni, ha azt akarjuk, hogy a kávéház és a csapszék színvonalán felül emelkedjenek.

Miután pedig kitűzött czéloknak immár eleget tettem: veszem a kalapom s megyek a polgári körbe, hogy egészségem árán is teljessem polgári kötelességemet. Mert hát a haza minden előtt!

Dr. Ballagi Géza.

A métely.

Irta Kocourék Ferencz.

Folytatás.

A fent mondottak után azt hiszem felesleges volna a métely kóroktanát a tudomány mai állásával ellentétben álló gyanitmányok utján magyarázni akarni akkor, midőn a métely támadását a tudomány jól ismert tanai s analogia alapján minden erőltetés nélkül megmagyarázhatjuk.

Mindezek után a mételykór okául csakis a métely porontyainak bevándorlását tartom.

Legjelesebb állatorvosok és természetvizsgálók összhangzó véleménye szerint a métely bevándorlása az állatokba júliustól—szeptemberig történik s még késő ősszel is, míg az erősebb éjjeli derek be nem állanak s ugyanezen időszakot tartják legveszedelmesebbnek a gyakorlat emberei is s ilyenkor félnek leginkább a legeltetéstől.

Hogy mennyi időre van szükség arra nézve, hogy a bevándorlott porontyok az állatok látható megbetegülését előidézhessek, az első sorban attól függ, hogy mily sok métely vándorolt be az állatba, továbbá milyen ezen állatnak ellenállhatási képessége, mire ismét a kornak és fajnak nagy a befolyása (valamennyi tudósításban azt olvassuk, hogy fiatal finom merino juhok közt a halandóság ez oknál fogva legnagyobb) és milyen a táplálása. Még ugyanazon nyájnál is az egyes állatok nem ugyanazon időben fertőzöttek meg métellyel; sőt még egy és ugyanazon állatnál is többszöri bevándorlás történik, a mit bonczolások alkalmával kideríthetni az által, hogy ugyanazon állatban igen gyakran teljesen kifejlett métely példányok mellett apróbb, fejletlenebb példányokat is találhatni.

Ily jelenségeket gyakran találam oly állatoknál, melyek a legeltetés bevégezése után otthon iszapos szénát kaptak, nyilvános jelül annak, hogy az istállóban is száraz takarmány élvezete mellett újabb fertőzések történtek.

A métely fejlődési idejének tartamára nézve a vélemények még eltérők. Némely buvárok egy — másfél hónapnyi időt elégségesnek tartanak a métely teljes kifejlődésére, míg mások szerint arra hat hét — egy negyedév szükséges.

A legjelesebb természetbuvárok véleménye szerint a métely alig lehet egy millimetryinél nagyobb midőn az állatok májába bevándorol s az epevezetékben teljes kifejlődésére legalább 3 hétre van szüksége. De ezzel még nincs mondva, hogy ekkor az állat megbetegedése már észrevehető s ha csak véletlenül más oknál fogva el nem húl a juh s a bonczolás a métely felfedezésére nem vezet, a nyáj mételyokozta megbetegülését csak sokkal később vehetni észre.

Gerlach kinek észleleteit számtalan esetben valóknak és helyeseknek találtam, ezen beteg-